

METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE USE OF INTERACTIVE TEACHING TOOLS IN PRIMARY GRADES

Zholtaeva G.,

candidate of Pedagogical Sciences,

Associate professor

Zhetysu University named after Ilyas Zhansugurov,

Taldykorgan, Kazakhstan

Alpysbayeva N.

doctoral student

«8D01301- Pedagogy and methods of primary education»

Zhetysu University named after Ilyas Zhansugurov,

Taldykorgan, Kazakhstan

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА ОҚЫТУДЫҢ ИНТЕРБЕЛСЕНДІ ҚҰРАЛДАРЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК АСПЕКТІЛЕРІ

Жолтаева Г.

п.ғ.к., қауымдастырылған профессор,

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті КЕ АҚ,

Талдықорған, Қазақстан

Алпысбаева Н.

Докторант

8D01301 - «Бастауыш оқыту педагогикасы мен әдістемесі»

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті КЕ АҚ,

Талдықорған, Қазақстан

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14679384>

Abstract

This article examines the methodological aspects of using interactive teaching aids in primary school. The use of interactive teaching aids increases students' cognitive interest and motivation, as well as improves the possibilities of individualization of learning and social interaction. The article analyzes the main interactive teaching aids and methods used to increase the effectiveness of learning, describes their pedagogical values and impact on the learning process. In addition, the importance of forming teachers' ICT competence indicated.

Аннотация

Бұл мақалада бастауыш сыныптарда оқытудың интербелсенді құралдарын қолданудың әдістемелік аспектілері қарастырылады. Интербелсенді құралдарды пайдалану оқушылардың танымдық қызығушылықтарын арттырып, мотивациясын күшейтеді, сондай-ақ оқытуды жекелендіру мен әлеуметтік өзара әрекеттесу мүмкіндіктерін жақсартады. Мақалада оқытудың тиімділігін арттыру үшін қолданылатын негізгі интербелсенді құралдар мен әдістер талданып, олардың педагогикалық құндылықтары мен оқыту процесіне әсері сипатталған. Сонымен қатар, мұғалімдердің АКТ құзыреттілігін қалыптастырудың маңыздылығы көрсетілген.

Keywords: Interactive tools, primary school, information and communication technologies, teaching methodology, ICT competence, education, motivation, cognitive activity.

Кілт сөздер: интербелсенді құралдар, бастауыш сынып, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, оқытудың әдістемесі, АКТ құзыреттілігі, білім беру, мотивация, танымдық белсенділік.

Кіріспе

Қазіргі заманғы білім беру жүйесі ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың дамуымен тығыз байланысты. Интербелсенді құралдарды қолдану білім беру процесіне тың серпін беріп, оны қызықты, тиімді және заманауи етеді. Бастауыш сынып оқушыларының танымдық процестерін дамыту, мотивациясын арттыру және оқу материалын меңгеруге қолайлы жағдай жасау үшін интербелсенді құралдардың рөлі ерекше. Мұндай құралдар оқу үдерісін белсенді, көрнекі және нәтижелі етуге мүмкіндік береді. Бұл мақалада интербелсенді құралдардың бастауыш сыныптағы

оқыту процесіне ықпалы, оларды пайдаланудың әдістемелік негіздері және тиімділігі қарастырылады. Сонымен қатар, мұғалімдердің АКТ құзыреттілігін арттыру және оқытуда жаңа технологияларды қолданудың маңыздылығы сипатталады.

Негізгі бөлім

Интербелсенді құралдардың білім беру жүйесінде белсенді пайдаланылуы дидактика мен әдістеменің дамуына әсер етіп, оқыту мен білім берудің жаңа әдіс-тәсілдерін, формаларын құруға алып келеді.

Жалпы білім беретін мектептерде білім беруді

ақпараттандырудың қарқынды өсуі білім беру процесінің оқу-тәрбиелік мақсаттарына қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

Бастауыш сыныптарда интербелсенді құралдарды қолдану оқушылардың қабылдау және даму ерекшеліктерін ескере отырып, қазіргі заманның маңызды қажеттілігі болып табылады. Мұндай құралдар оқу-тәрбие үдерісін қызықты етіп, жақсы нәтижеге жеткізеді.

Неліктен бастауыш сынып оқушылары үшін интербелсенді құралдарды пайдаланып сабақ өткізген маңызды?

- Мотивацияның артуы: жарқын суреттер, анимация, интербелсенді тапсырмалар оқушылардың назарын аударып, оқытылатын материалға қызығушылықты оятып, оқуға деген ынтасын арттырады.

- Танымдық процестерді дамыту: интербелсенді тапсырмалар есте сақтауды, зейінді, логикалық ойлауды, қиялды және шығармашылықты дамытуға ықпал етеді.

- Оқытуды жекелеңдіру: көптеген интербелсенді платформалар әр оқушының деңгейіне қарай тапсырмаларды бейімдеуге мүмкіндік береді, бұл оқуды тиімдірек етеді.

- Әлеуметтік өзара әрекеттесу: топтық тапсырмалар мен желідегі өзара әрекеттесу коммуникация дағдыларын және топтық жұмысты дамытуға ықпал етеді.

- Заманауи көзқарас: интербелсенді құралдарды пайдалану оқушыларды ақпараттық технологиялар маңызды рөл атқаратын цифрлық әлемде өмір сүруге дайындауға көмектеседі.

Интербелсенді құралдар арқылы оқу үрдісінде компьютерлік оқу ойындарын пайдалану барысында танымдық қызығушылықтың қалыптасып, дамуы орын алып, мектеп оқушыларының коммуникативті дағдылары мен шығармашылық ойлау деңгейі жоғарылайтынын айта кеткен жөн.

Сондықтан интербелсенді құралдарды жалпы білім беретін мектептердегі бастауыш сыныптарынан бастап қолдану қажеттілігі туындайды.

Бастауыш мектепте қандай интербелсенді құралдарды қолдануға болады?

- Интербелсенді тақта: оқу материалын динамикалық түрде көрсетуге, викториналар мен топтық тапсырмаларды орындауға мүмкіндік береді.

- Компьютерлер мен планшеттер: білім беру қолданбаларына, онлайн ойындарға және веб-сайттарға кіруді қамтамасыз етеді.

- Мобильді қолданбалар: білім беру ойындары мен жаттығуларының болуы.

- Онлайн платформалар: қашықтан оқытуды ұйымдастыруға, вебинарлар мен форумдарды өткізуге мүмкіндік береді.

Интербелсенді құралдарды қалай тиімді пайдалануға болады?

- Нақты мақсаттар қою: интербелсенді медиа арқылы оқушылардың қандай білім мен дағдыларды дамытқымыз келетінін анықтау.

- Сәйкес материалдарды таңдау: оқушылардың

жасы мен қызығушылықтарына сәйкес келетін материалдарды таңдау.

- Бақылауды қамтамасыз ету: оқушылардың белсенділіктерін және тапсырмаларды орындауын қамтамасыз ету.

- Дәстүрлі әдістермен ұштастыру: интербелсенді құралдар дәстүрлі оқыту әдістерін толығымен алмастырмауы керек. Ең жақсы нәтижеге жету үшін оларды біріктіру маңызды.

Сабаққа дайындалу кезінде дайын электрондық ресурстардың да үлкен рөлі бар оларға: математика, қазақ тілі, әдебиеттік оқу, дүниетану және сыныптан тыс жұмыстарға арналған презентациялар, бейнесабақтар, электрондық сөздіктер мен анықтамалықтар, оқу-тәрбие процесінің әртүрлі бағыттары бойынша бейнематериалдар, иллюстрациялар мен фотосуреттер, ойын жаттықтырғыштары, тест тапсырмалары жатады.

Аталған ресурстардың ішінде бастауыш мектепте сабақ өткізу кезінде жиі қолданылатын презентациялар. Олар жаңа материалды түсіндіру кезінде де, өтілген материалды қайталау немесе ағымдағы білім бақылауын ұйымдастыру кезінде де (сұрақ-жауап презентациялары) қолданылуы мүмкін.

Мұғалім презентацияларды қолдану арқылы сабақтар жоғары эстетикалық және эмоционалдық деңгейде (анимация, музыка) өтеді; көрнекілікті қамтамасыз етеді; дидактикалық материалдардың үлкен көлемін пайдалану мүмкіндігін арттырады; сабақта орындалатын жұмыстың көлемін ұлғайтады. Бастауыш сыныптарда жиі дәстүрлі емес сабақтар өткізіледі: сабақ-ойындар, сабақ-саяхаттар, сабақ-ертегілер, сабақ-конференциялар және т.б. Мұндай сабақтарды өткізу үшін презентация таптырмас құрал. Слайдтар арқылы табиғат көріністерін, жануарларды, теңіздер мен мұхиттарды, табиғи аймақтарды, түрлі ертегі кейіпкерлерін, сызбалар мен графиктерді көрсетуге болады. Тесттер, кроссвордтар, ребустар, шарадаларды қолдану - сабақтарды қызықты етіп қана қоймай, есте қаларлықтай етеді. Презентация мұғалімге сабақты нақты сыныптың ерекшеліктерін ескере отырып, барынша тиімді нәтижеге жету үшін жоспарлауға көмектеседі. Презентацияларды сынып сағаттарын өткізу кезінде де қолдануға болады, өйткені олар кез келген материалды көрнекі және әсем түрде ұсынуға, сондай-ақ іс-шараны өткізу уақытын үнемдеуге мүмкіндік береді. Мультимедиялық презентацияларды қолдана отырып, сабақтарға дайындық кезінде Microsoft Power Point бағдарламасы пайдаланылады. Алайда, мұғалім презентацияның оқулық немесе сабақ жоспары емес екенін есте сақтауы керек. Экранда тек оқушылардың назарын аударатын және олардың есінде қалатын ақпарат болуы керек. Компьютермен жұмыс істеу көзге белгілі бір жүктемелер түсіреді. Сондықтан, жұмыс түрлерін ауыстырып, дене жаттығуларын және көзге арналған гимнастика өткізген жөн.

Қазақ тілі мен математика сабақтарын

тесттерсіз, диагностикалық және бақылау жұмыстарынсыз, ауызша есептеусіз, интербелсенді тақтада немесе экранда көрсетілетін тапсырмаларсыз елестету қиын. Дүниетану сабақтары да елдер, қалалар, мұражайлар мен табиғи аймақтар бойынша виртуалды саяхатсыз өтпейді. Бұл оқушыларды жаңа біліммен байытып, оларды көбірек білуге ұмтылдырып, зерттеушілікке ынталандырады. Әсіресе, Әліппе сабақтарында әрбір әліппе кезеңіндегі сабақ «Әліппеге» арналған электронды қосымшаға сүйенеді. Оқушылар қызығушылықпен сөздерден үйренген дыбысты тауып, оны бөліп алады, дыбыстың сөздегі орнын анықтайды, схемалар құрады және берілген схемаларға сөздер таңдайды, буындарды, сөздерді, сөйлемдерді оқиды, суреттерге қарап әңгіме құрастырады және оны ұсынылған анимациямен салыстырады. Бұл оқу-жазу сабағында да жалғасады, онда оқушылар тек әріптің элементтерін ғана емес, сонымен қатар әріптің қалай жазылатынын меңгереді. Еңбекке баулу және бейнелеу өнері сабақтарында түрлі оқу бағдарламаларын қолдана отырып, кезең-кезеңімен сурет салуды үйренеді.

Оқу сабақтарында жазушылардың өмірбаяндарын оқып үйренгенде, «Балаларға жазушылар туралы», «Ұлы қазақ жазушылары мен ақындары» дискілерімен жұмыс істеуге болады. Қосымша және дамытушы материал ретінде бейнедискілер, бейнефильмдер бар өлкетану материалы қолданылады. Қазақ тілі мен әдебиеттік оқу сабақтарында, сурет бойынша шығарма жазуға дайындық кезінде аудиоматериалдарды қолдануға болады. Музыка балаларды шығармашылық әлеміне жетелейді, олардың ішкі әлемін байытады. Өлеңдерді оқу балалардың жан дүниесінде үлкен эмоция тудырады. Компьютерде кез келген тақырыпқа көрнекі құралдар (суреттер, сызбалар, кестелер) дайындап, оларды проектор арқылы экранға көрсетуге болады. Бұл оқушыларға шығарманың мазмұнын түсініп қана қоймай, автор қолданған себеп-салдарлық байланыстарды және бейнелеу құралдарын талдауға көмектеседі. Бірден бірнеше сезім мүшелеріне әсер ету балалардың естігендері мен көргендерін қабылдау үдерісін жақсартады. Математика сабақтарында мұғалім үшін оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып, логикалық және бейнелі ойлауды дамыту маңызды. Бұл үшін дидактикалық ойындар, проблемалық жағдайлар және қызықты тапсырмалар қолданылады. Ойша жылдам есептеуді үйрету үшін математикадан есептер мен мысалдарды шешу, қазақ тілінен жаттығулар орындау үшін қолдануға болады. Жаттықтырғыштар арқылы сан құрамын үйренуге, көбейту кестесін жаттауға, жаңа сөздерді меңгеруге болады.

Бастауыш сыныпта интербелсенді құралдарды қолдану мысалдары:

- Математиканы оқытуда: косу, алу, геометриялық пішіндерге арналған интербелсенді тапсырмалар.

- Тілдерді меңгертуде: оқу, жазу, грамматикаға

арналған интербелсенді жаттығулар.

- Айналадағы әлемді зерттеу: виртуалды экскурсиялар, интербелсенді карталар, табиғат құбылыстарын модельдеу.

- Шығармашылық: презентациялар, сызбалар, анимациялар жасау.

Бастауыш сыныпта интербелсенді құралдарды қолдану барысында есте сақтау маңызды!

1. Қауіпсіздік: компьютер құрылғыларын пайдалану кезінде балалардың қауіпсіздігін сақтау.

2. Мөлшері: балаларға тым көп ақпарат беруге болмайды.

3. Жеке тәсіл: әр баланың жеке ерекшеліктерін ескеру.

4. Ынтымақтастық: оқушылармен қандай интербелсенді медиа оларды қызықтыратынын талқылау.

Мектепке дейінгі және бастауыш мектеп педагогикасының бірқатар зерттеушілерінің (С.П. Первина, С.А. Шапкина) ғылыми еңбектерінде 3-6 жас аралығындағы балаларға компьютерді оқыту мүмкіндіктерінің бар екендігін көрсетеді. Дәл осы жас аралығында бала оқу үдерісінде объектілерді бейнелі-көрнекіден логикалық қабылдауға көшеді.

Компьютерлік ойындарды ойнау кезінде мектеп жасына дейінгі балалар мен бастауыш сынып оқушылары өзі жасаған көрнекі бейнелер негізінде ойын сюжетін абстрактілі қабылдауға көшеді.

Осылайша, компьютерлік ойындарды ойнау нәтижесінде балалар сандар өлшемі, геометриялық пішіндердің бірегейлігі, кеңістікті бағдарлау туралы түсініктерді игереді, балалардың логикалық ойлауы, логиканы қолдану дағдылары оқу үдерісіндегі пайымдаулары дамиды.

Бастауыш сыныпта компьютерлік ойындарды ойнату, оқушыларды компьютерлік және интербелсенді құралдармен таныстыру сабақтың тағы бір жағымды жағы болып табылады.

Жоғарыда айтылған бастауыш мектептегі оқу үдерісіндегі компьютерлік ойындардың дидактикалық мақсатын Г.В. Исаева жан-жақты ашқан.

Г.В. Исаева бастауыш мектепте математиканы оқытуда интербелсенді әдістерді қолданудың ерекшеліктерін атап көрсеткен: «Бастауыш сыныптарда математиканы оқытуда интербелсенді әдістердің әр түрлі формаларын, атап айтқанда ойындар, тапсырмалар, басқатырғыштарды қолдану оқушылардың сенсорлық, көрнекі, мотивациялық қатынасын ынталандырады» [1].

Сонымен қатар, Г.В. Исаева ойынды қолданудың ерекшеліктерін қарастырған. Бастауыш мектепте математика мен информатиканы интегративті оқытуға қатысты бастауыш мектептегі оқыту әдістемесін былай деп түсіндіреді:

1. Информатиканы оқыту үдерісін ұйымдастыруды жүзеге асыру бөлігі ретінде қолданылатын интербелсенді әдістер мен интербелсенді құралдар бастауыш мектепте мотивациялық факторды күшейтуге негізделген.

2. Бастауыш сыныпта информатиканы оқыту

үрдісінде ойын тәсілдері ерекше тиімді.

3. Бастауыш мектепте информатиканың негізгі ұғымдарын оқыту үдерісінде мотивациялық фактордың ерекше рөлі жүзеге асырылады.

Бастауыш сыныпта интербелсенді құралдарды пайдалану заманауи және тиімді білім беру ортасын құру жолындағы маңызды қадам болып табылады. Бұл оқуды қызықты, қолжетімді және тиімді етуге мүмкіндік береді.

Іс жүзінде құзиреттіліктің әртүрлі түрлерінің дамуы бір күнде қалыптаспайды, бұл бірнеше кезеңнен тұратын күрделі, үздіксіз процесс. Бірінші кезекте АКТ-ның базалық құзиреттілігін пайдаланушы деңгейінде қалыптастыру, яғни оқу үдерісінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды, интербелсенді құралдарды пайдалануға байланысты бастапқы білім мен дағдыларды қалыптастыру. Келесі кезекте мұғалімнің тәлімгер ретіндегі дайындығы, АКТ саласындағы білімін әріптестері мен білім алушыларға бере алады. Қорытындысында бастауыш сынып мұғалімі технологияның көптеген мүмкіндіктерін біле отырып, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды, интербелсенді құралдарды еркін пайдалана алатын болады.

М.А. Горюнова мұғалімнің АКТ құзиреттілігінің келесі деңгейлерін анықтайды:

1. Негізгі білім - бұл деңгей негізгі білімді жинақтауды, компьютерлік сауаттылықпен танысу үшін қажетті дағдылар және интербелсенді құралдарды қолдану арқылы білім беру мәселелерін шешу. Бұл деңгейде интербелсенді құралдардың тек ең негізгісін пайдалану. Мысалы, ақпаратты өңдеу, сақтау, көшіру және жіберу электронды түрі, интернетте іздеу дағдыларын меңгеру.

2. Терең білім - бұл деңгей білім беру іс-әрекетіне мамандандырылған технологиялар мен интербелсенді құралдарды, ресурстарды енгізуге дайындықты қалыптастыру. Интербелсенді құралдар қолданбалы іс-әрекеттерді жүзеге асыруда мұғалімдердің құралына айналады.

3. Кәсіби білім - бұл деңгейде кәсіби және жеке мәселелерді шешуге арналған электрондық, интербелсенді білім беру құралдары арқылы ақпараттық қызметті құру жүзеге асырылады [2].

Мұғалімнің АКТ құзиреттілігі дегеніміз:

- кәсіби шеберліктің негізгі көрсеткіштерінің бірі;

- қазіргі білім беру мәселелерін шешудегі негізгі құзиреттілік;

- оқу-тәрбие процесін жетілдірудің, білім алушылар үшін де, мұғалімдер үшін де жаңа білім арудың жаңа мүмкіндіктері.

Бұдан қазіргі мектептегі мұғалімнің АКТ құзиреттілігі болмаса, жұмыс істеуде қиындықтар туындайтынына көз жеткізуге болады. Сондықтан заманауи жоғары оқу орындарындағы барлық салаларында осы құзиретті дамытуды көздейді.

Интербелсенді құралдар оқушылардың білім алуына тиімді болып табылады. Әр сабақта презентацияларды пайдалана отырып, интербелсенді құралдар арқылы жүзеге асырылуы тиіс. Интербелсенді құралдар сабақтағы жұмыс қарқынын арттырып, мұғалімнің жұмысын жеңілдетеді.

Заманауи мектеп мұғалімі қажетті ақпаратты өз бетінше іздеп, талдап, таңдай білуі, оны жүйелеу, түрлендіру, сақтау және интербелсенді құралдарды пайдалана білуі керек.

Осындай интербелсенді құралдардың бірі - интербелсенді тақта қазірдің өзінде әр мектепте қолданылып келеді. Бұл құрал мұғалімге оқу үдерісін белсендірек, серпінді және көрнекті етуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, интербелсенді тақта мұғалімге оқу үдерісінде оқушыларға тиімді кері байланыс орнатуға, оқу ақпаратын елестетуге, қабылдау қабілетін дамытуға, әртүрлі жағдайларды оңтайлы шешу, оқу мотивациясын арттыру, танымдық белсенділік мәдениетін қалыптастыруға және т.б мүмкіндік береді.

Осы кезең-кезеңімен және дер кезінде жүргізілген жұмыстардың барлығы қазіргі мектеп мұғалімдерінің 90%-ы тек дайын интербелсенді құралдарды, цифрлық ресурстарды пайдаланып қана қоймай, сонымен қатар осы ресурстарды өз бетінше түрлендіріп, сабақтар мен сыныптан тыс іс-шараларды өткізеді, әртүрлі кәсіби іс-шараларға қатысып, өз тәжірибесімен бөліседі.

Интербелсенді оқыту құралдарын пайдаланудың мақсаты - оқуға қолайлы жағдай жасау. Бұл жағдайда оқушылар бір-бірімен белсенді әрекетке түседі. Интербелсенді оқытуды ұйымдастыру кезінде рөлдік ойындар қолданылады, әртүрлі жағдаяттық тапсырмаларды шешу жүзеге асырылады.

Бастауыш сынып оқушыларының ерікті зейіндері төмен деңгейде болады. Осыған байланысты жақсы мотивация қажет. Себебі, олар ұзақ уақыт бойы қызықсыз материалға назар аударып отыра алмайды.

Бірақ сабақта қызықты материалды да шамадан тыс қолданбау керек.

Бастауыш сыныптарда оқушыларды қызықтырудың жолын табу маңызды. Білім алуға қызығушылықты қалыптастыру үшін оқытудың интербелсенді құралдарын орынды пайдалану қажет.

Г.Н. Филиппова белсенділік, өзара әрекет, топтық жұмыс, рефлексия принциптеріне негізделген оқытудың интербелсенді құралдарын қолданудың тиімділігін атап өтеді. Ол үшін мұғалім оқушылардың өзара белсенді әрекеттесуіне жағдайды ұйымдастыруы қажет [3].

Интербелсенді оқыту құралдарын пайдаланудың артықшылықтары төмендегі 1-суретте берілген.

Сурет 1. Интербелсенді құралдарды пайдаланудың артықшылықтары

Интербелсенді оқыту құралдарының негізгі артықшылықтарының бірі - оқушылардың логикалық ойлау, талдау қабілеттерін дамытуға, оқуға деген қызығушылықтарын тудыруға мүмкіндік беретіндігі болып табылады. Мұның бәрі бастауыш мектеп жасындағы оқушылардың жас ерекшелігін ескере отырып, білімді жоғары деңгейде меңгеруге ықпал етуге мүмкіндік береді. Осы жастағы оқушыларға өз бетінше ой қорыту, салыстыру, қорытынды жасау, қарапайым үлгілерді талдау қабілеттері тән. Өртүрлі іс-әрекет процесінде бастауыш сынып оқушысының танымдық, шығармашылық сипатта есте сақтау қабілеті дамиды. Оқушылардың есте сақтау қабілетін дамыту жұмыстары білім беру және тәрбиелеу процесінің ажырамас бөлігі болуы керек.

Бастауыш мектеп жасындағы оқушылардың психологиясына импульсивтілік, жиі ойланбастан, барлық жағдайды таразыға салмай тез әрекет етуге ұмтылу сипаттамалары тән. Оқушылардың оқуға мотивациясын арттыруға интербелсенді оқыту құралдарын қолдану арқылы қол жеткізуге болады. О.В. Щетка, И.И. Довгопол оқуда мотивацияның, сондай-ақ өзіндік тиімділік пен өзін-өзі реттеудің маңызды рөлін растайды [4].

В.А. Гусев әлеуметтік жеке тұлғаны қалыптастырумен қатар математиканы оқу үшін маңызы зор білім өзара әрекеттесу және ынтымақтастық процесінде пайда болады және өзара әрекеттестіктің үлкен мәні бар екенін айтады [5].

Бастауыш мектепте математиканы оқыту

Компьютермен жұмыс барысында өз бетінше практикалық сабақтарды өткізу
(мұғалім жетекші және кеңесші ретінде болады)

Үй тапсырмалары мен сынақтар тұрғысынан тапсырмаларды жекелендіру

процесі білім мен дағдыларды жинақтау, оның ішінде өзара әрекеттесу және ынтымақтастық үшін кең мүмкіндіктер береді. С.А. Зайцеваның пікірінше санау, сандарды түсіну және күнделікті өмірде қолдана білу, яғни математикалық сауаттылық бастауыш сыныптарда қалыптасады. Оқушылардың математикалық амалдарды орындауда санау, сақтау және өңдеу қабілеті математикалық сауаттылықтың құрамдас бөлігін білдіреді [6].

С.Н. Козловскийдің пайымдауынша, қосу және азайту амалдары бастауыш мектепте математиканы оқытудың басты бағыты, дегенмен бұл қабілеттер әлдеқайда ерте дами бастайды. Бастауыш сынып оқушылары алдымен 10-ға дейін, содан кейін 20-ға дейін және т.б. қосындылары бар арифметикалық комбинацияларды шешуді үйреніп, күрделілік сюжеттік есептерді де шешеді. Оқушылар әртүрлі есептеу стратегияларын пайдаланады. Арифметикалық есептерді ерте оқытудың негізгі бағыты қарапайым шешімдерді таба білу болып табылады [7].

Л.О. Денищева және А.Е. Захаров математика сабағын өткізу барысында оқушылардың жас және психологиялық ерекшеліктерін ескеру қажет екенін атап өткен [8].

Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану мұғалімге де оң әсер етеді - олар оның шығармашылық потенциалын ашуға мүмкіндік береді.

Сурет 2. Интербелсенді оқыту құралдарының мүмкіндіктері

Бастауыш мектепте интербелсенді оқыту құралдарын пайдалануда оқушылардың келесі жас ерекшеліктерін ескеру қажет:

- бастауыш сынып оқушылары ойын түрінде ақпаратты оңай қабылдайды;
- бастауыш сынып оқушыларының қарым-қатынасқа түсу дағдылары нашар дамыған;
- бастауыш сынып оқушыларының өзін-өзі тәрбиелеу дағдылары қалыптаспаған;
- жақын мотивацияны қажет етеді.

Сонымен, бастауыш сынып оқушыларының тез шаршамауының алдын алу үшін интербелсенді оқыту құралдарымен орындалатын жұмыс қысқа мерзімді, анық ойластырылған болуы керек. Интербелсенді құралдардың интерфейсі қарапайым, материал да түсінікті, мәтін қысқа болуы керек. Бастауыш сынып оқушыларында көрнекі-бейнелі ойлаудың басым болуымен байланысты, суреттер жарқын және түрлі-түсті болуы керек.

Қорытынды

Интербелсенді құралдарды бастауыш сынып оқушыларын оқытуда пайдалану - заманауи білім беру жүйесінің қажетті элементі. Олар оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып, оқуға деген қызығушылығын оятып, жеке ерекшеліктерін ескере отырып оқытуға мүмкіндік береді. Интербелсенді құралдарды қолдану нәтижесінде білім беру сапасы жақсарып, мұғалімдердің кәсіби шеберлігі артады. Интербелсенді құралдарды тиімді пайдалану мұғалімдерден жоғары деңгейдегі құзыреттілікті талап етеді. Сондықтан педагогикалық жоғары оқу орындары мен білім беру мекемелерінде мұғалімдердің цифрлық құзыреттілігін арттыруға бағытталған жүйелі жұмыстар жүргізілуі тиіс. Бастауыш сыныптағы оқытудың жаңа форматтары мен әдістерін енгізу арқылы білім беру үдерісін одан әрі жақсартуға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Исаева Г.В. Методические принципы применения интерактивных методов обучения математике в начальных классах // Мир науки, культуры, образования, - 2016. - №1 (56). - С. 28-29.

2. Горюнова Марина Александровна, Лебедева Маргарита Борисовна, Топоровский Виталий Петрович. Цифровая грамотность и цифровая компетентность педагога в системе среднего профессионального образования // ЧиО. 2019. №4 (61). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovaya-gramotnost-i-tsifrovaya-kompetentnost-pedagoga-v-sisteme-srednego-professionalnogo-obrazovaniya> (дата обращения: 13.01.2025).

3. Филиппова Г. Н., Горюнова В. А. Особенности интерактивного обучения в начальной школе // Научно-методический электронный журнал «Концепт». - 2016. - Т. 46. - С. 399–404. - URL: <http://e-koncept.ru/2016/76554.htm>.

4. Щетка О. В. Современные педагогические условия развития внимания младших школьников как основного компонента учебной деятельности / О. В. Щетка, И.И. Довгопол // Традиции и инновации в педагогике начальной школы: Сборник научных трудов. Посвящается 25-летию ГБОУ ВО РК КИПУ, Симферополь, 21 марта 2018 года. – Симферополь: Общество с ограниченной ответственностью «Издательство Типография «Ариал», 2018. С. 332-335.

5. Гусев, В. А. Теория и методика обучения математике: психолого-педагогические основы / В. А. Гусев. - Москва: Бином. 2015. - 456 с. - ISBN 978-5-9963-2340-1.

6. Зайцева, С. А. Методика обучения математике в начальной школе / С. А. Зайцева, И. Б. Румянцева, И. И. Целищева. - Москва: - Владос, 2018. - 192 с. - ISBN 978-5-691-01635-6.

7. Козловский, С. Н. Методика обучения математике / С. Н. Козловский. - Санкт-Петербург: - Лань, 2015. - 512 с. - ISBN 978-5-8114- 9786- 7.

8. Денищева, Л.О. Теория и методика обучения математике в школе: Учебное пособие / Л.О. Денищева, А.Е. Захарова, И. Зубарева. - М.: Бином. - 2014. - 247 с.